

PEDACII DIO-
SCORIDIS ANAZAR-
bæi Liber, de Venenatis animalibus,
& ab iisdem inflictorum vulne-
rum signis & cura-
tione.

IANO ANTONIO SARACE-
NO LVGDVNAEO, INTERPRETE.

PRÆFATIO.

E bestiis venenatis & exitia-
libus venenis agere iccirco
nobis propositum est, vt cu-
rationis remediorumque to-
tus expleatur modus. Siqui-
dem pars hæc, non minùs
quàm cætera aliæ, necessaria est iis qui me-
dicinam faciunt: quippe cùm eorum admi-
niculo quæ inibi traduntur, periculis, dolo-
ribus & cruciatibus, plurimisque aliis malis
homines liberari contingat. Hæc autem in
summa

summa fastigia duo, sicuti ab initio pronuntiatum est, distribuitur. Nam qui tractatus est de bestiis virus eiaculantibus, Theriacus: qui verò de venenis, Alexipharmacus appellatur. Eum porro seruabimus ordinem, ut quæ symptomata comitari consueuerint priore loco monstremus, deindeque vnicuique propria remedia subiiciamus: quæ quidem omnia in promptu & ad manum artificem habere oportet, propter urgentem sæpenumerò necessitatem. Quandoquidem è venenis virulentisq; animalibus sunt perpauca, quæ tarda temporisq; dilationem admittentia pericula cicant: pleræque verò præsentaneam perniciem afferunt. Sunt præterea qui ingenua prauitate struentes aliis insidias, maleficium ita temperant, ut subitum ac repentinum exitium afferat. Alij praua scelerum cōscientia stimulatj, aut tristi quopiã rerum euentu oppressi, hausto sponte veneno mortem sibi consciscere conantur: qui postea seu deprehensi seu pœnitentia ducti vitæque cupidi, celerem & præsentaneam opem expolcunt. Neque desunt qui tela in hostes intorquenda toxicis illinētes, aut puteos ac fontes venenis inficientes, certam & inuitabilem aduersariis perniciem moliantur: in quibus maleficium non subito quidē, sed aliquantò post vires suas exerere con-

Tr. iij.

suevit: attamen nisi maturè ac primo quoq;
 tempore salutaribus remediis occurratur,
 frustra tandem succurritur, occupatis iam
 corporibus exitiali vi veneni. Proinde non
 vulgarem industriam diligentiamque adhi-
 bere conuenit, vt quemadmodum in aliis
 malis, ita & in his ars vniuersa mortalibus
 salutè afferat. Itaque apud priscos hic modus
 curandi, eius partis existimabatur esse quæ,
 quòd ægris corporibus sanitatem restituat,
 Therapeutice dicitur. At recetiores posito
 discrimine, quia in præcauèdo versetur, Pro-
 phylacticū nominarunt, mediūque statue-
 runt inter eā medicinæ partem cui sanitatis
 tuendæ cura incumbit, & eā quæ Therapeu-
 tice dicitur, parua nihilominus eaq; leui per-
 suasione decepti. Enimuerò tres esse corpo-
 rum humanorū itatus agnoscūt: vnum quo
 sana degunt, alterū quo ægrotāt, tertium qui
 medium inter vtrunq; locū sibi vendicat: in
 quo positi rectè quidem valere videntur, at-
 tamen parati sunt lapsu facili in morbos in-
 currere, variāq; subire pericula ob vim cor-
 ruptricē quæ corporibus infidet: quæadmo-
 dum in iis videre licet, qui à rabioso cane
 morfi fuere, necdū tamē aquæ meru horro-
 réve prehensi sunt: itidémque in iis qui Cā-
 tharidas hapsere, necdum tamen cruciatibus
 vniūve difficultate tenētur. Huic igitur tri-
 plici

plici corporū cōstitutioni tripartitā artis distinctionē meritō respōdere contendunt, salubrē inquā, quæ sanitatē tuetur : præcauentē, quæ morbos arcet: & sanantē, qua morbi discutuntur. Verūtamen his responderi potest, primū iuxta hanc ratiocinationē non tres corporis constitutiones, sed quatuor potius numerandas esse. Veluti enim sunt nonnulli qui nondū ægrotāt, attamen in morbū sunt procliuēs ob impendentē causam: ita & aliqui sunt, qui licet haud ampliūs ægrotēt, pristinae tamē valetudini nondū planē restituti sunt: id quod in iis cernere licet, qui recens morbo liberati virium recreationem ac robur desiderant. Sed quemadmodū hæc curandi ratio ad Therapeuticē medicinę partē pertinet, ita & præcauendi rationem huic eidē subiici par est. Quid quod ad arcendas valetudines etiā valētissimis vtimur auxiliis, altiore scarificari, vstionibus, amputatione, appositis medicamentis mordacibus, itidēmq; propotismatis eiusdē generis, & plerīsq; aliis? Verūenimuerō sunt vsq; eō stolidi ac rudes nonnulli, vt ne remedia quidē appellent, quæ in arcendis morbis vsurpātur. Cuius sententiæ inire rationē haud ita facile est: quippe cū & ipsa vox præcautionis & præcauendi ratio remediorum vsum & necessitatem satis supérque designent. Sed quomodo

T t. iiij.

sua illa partium Medicinæ distributione nõ complectuntur eos, qui in pestilenti cœli constitutione agentes, nondum quidem morbo correpti sunt, pesti tamen propter ambientis aëris occasionem opportuni & in morbum proni redduntur? Dicit forsân aliquis, salubrium præceptorum obseruationem non aliud esse, quàm præcautionis partem aliquã: quippe cum firma reddere corpora & minus vitiiis obnoxia nitamur, vt inoffensa valetudine degant, neque morbis conflictentur Neque id silentio prætereundum, quod maximè præcipuum & tanquam caput rei est: non ita distinguendas medicinæ partes, vt totidem corporis constitutionibus respondeant, sed naturam potius vniuscuiusq; suis notis seorsum indagãdam & explorandam, vti suis locis ostendemus. Cum illis igitur non est pluribus agendum. *Illud potius annotandum, affectus qui à virulentis animalibus venenisque contrahuntur vocari cæcos, id est, quorum ratio iniri minimè potest: pariter & eorum remedia nulli esse adiecta causæ. Iccircò & quæstio hæc artis eius est, quæ obseruatione simul & ratiocinatione nititur: siquidem rationi fides adhibetur. Neque enim profus verum illud est. Sed semper id quod redundat, quòdque nullum an operibus quibusdam præbet vsum, haud facile*

facile est coniectura assequi : etiam si iuxta proprietates prorsus tale est , vt illius causa reddi non possit. Hoc autem in exitalibus venenis & virulentis animalibus euenire solet. Veruntamen quod ad opera est vtile, quodque medendi præbet occasionem, id neque imperceptibile est, neque causa carere existimatur. Quin potius ab ipso quis impulsus certiore de abditorum comprehensione fiduciam se comparasse affirmabit. Nā etsi sæpè minora sint quam vt sensibus percipiantur, euidenter tamen ex ipsis inter se collatis deprehenduntur. Diocles autem, in eo commentario quem Plistarcho dicauit, modos abundè profecutus est, ad verbum ita scribens: Nosse quis hoc potest cū in aliis non paucis, tū in viperis aut scorpionibus, & aliis id genus, secum animo reputans quātorum, licet exiguo sint corpore vixque cōspectui subiiciantur, discriminum ac dolorū causæ sint. Ex iis nihilominus nonnulla cōstat propter paruitatem ne cerni quidem facile posse, prætereaque robore à cæteris bestis longè superari. Quantula enim censebitur, si vulnus spectes, scorpionis & aliorum eiusmodi corporibus nostris perniciem afferentium magnitudo? Et horum tamen aliqua vehementes cruciatus excitant, alia putrefaciunt, alia denique quamprimum peri-

munt. Rursus quātulum, quāso, affimabitur
 quod à Phalāgij morſu ingeritur venenum,
 quódque vniuerſum corpus grauiter afficit.
 Magnitudinē certē aliquā vix ac ne vix qui-
 dē deprehēdere quiſquā poſſit, cū id ipſū a-
 nimal proſus exigua mole cōſtet. Ergo hęc
 ad affectiones referri oportere apud omnes
 eſt in confeſſo. Illud quoque exactē depre-
 hēſum eſt, vim quandā ipſis ineſſe corruptri-
 cem, quæ inſinuata corporibus malorū quæ
 exoriuntur cauſa ſit: id quod receptū eſt iam
 pridem & omnium conſenſu perſuaſum.
 Neque quiſquā inuenietur vſque ad eò con-
 tentionis ſtudio flagrans, vt aliunde mole-
 ſtias ac perturbationes oriri aſſerat, quàm ex
 materia corruptrice ſeu mortifera, ex parte
 tantū corpora contingente. Porro id erat
 quod inter vtilia artis opera in omni opere
 dicere par erat, quānam res hoc efficiat, vt
 nihil proſus, nos lædat incomprehenſa
 cauſa proprietatis: quandoquidem com-
 muniſ cauſa tunc oſtendi poteſt, cū firmiter
 comprehenſa eſt. Ideò Eraſiſtratus Empiri-
 corum peruiaciam graui cauillatione in-
 ceſſens, cæcis affectibus cauſā aſſignauit: illis
 minimè concedens cauſam morborum ſu-
 premam & communem incomprehenſibile
 eſſe, & hanc in eo quem de cauſis edidit
 commentario illuſtrans. Quin & illos repre-
 hendit,

hendit, quòd non explicuerint in quibus dispositionibus satisfaciatur trita medendi ratio. Siquidem, exempli gratia, dicere debuerunt, se in venenis venenatorumque moribus & cæteris id genus obseruatione contentos fore, quæ quidem à causarum comprehensione omnino separata sit. Primum enim in genere comprehendere facile possunt: quãdoquidem veneni vis corruptrix corporaque subiecta ita immutatur ut etiam perimat, generalè quidem, at non specialem, subindicat curationem: quæ scilicet vim habeat illud ipsũ hebetandi ac prorsus expugnandi. Dum verò subiunxit: [venit quis ad aquam dulcẽ ac poculentam, & ante obseruationem vomitum prouocauit, vulnus dilatauit, aut partem demorsam exurgendam præbuit, cucurbitulas admouit, scarificationem adhibuit, cauteria & eadem vi prædita medicamenta caustica applicuit, postremò partem amputauit,] remedia haud dubiè pensitauit, quotquot [seu intus assumpta seu] foris & in summa cute adhibita immixtæ ad intima pernicipi aduersari possent. Hæc itaque quæ disseruit Erasistratus, tum veritati, tum & artis operibus sunt consentanea. Sed Methodicos demirari licet, qui quidem corruptricem seu maleficam vim corporibus immixtam, negotiorum quæ ipsa facessit simpliciter

causam esse minimè concedât, at certo quodam modo: vsque adeò ineptè nomini insistant. Palàm enim etiam apud ipsos vis immissa corporibus, φθοραπις, [hoc est, corruptrix] appellatur. Corruptricem autem vim habere, causâ, non item alius cuiuspiam rei, opus est. Aiunt porrò voces has μείροσπις & ἀναγκαλύπτις reliquis omnibus esse similes: in quibus partes quædam dictionum non pro virtute, sed iuxta nudam enuntiationem, cōprehensæ sunt. Enimuerò quemadmodum in his vocibus μείροσπις & ἀναγκαλύπτις, partes neque principales neque præcipuos retinent significatus, sic & in hoc verbo φθοραπιῶν partes superuacuo & quasi productionis tantùm gratia, non item ad certam vim & efficacitatem, vnâ coaluerunt. Hinc porrò ad causarum differentias transeūt, affirmântque causarum quædam esse primarias & euidentes: quæ cùm primùm aduersam valetudinem creauerunt, à corpore separantur, cuiusmodi sunt labor, frigus, æstus, & similia: alias verò continentes, quæ excitato morbo etiamnum permanent, hoc est, quibus præsentibus & effectus eorum adsunt, incrementibus iisdem effectus itidem augentur, decrementibus minuuntur, desinentibus finiuntur: quæ denique iccirco perfectæ dici possunt, quòd si adsunt, effectus per se inducunt.

Ac

Ac tales quidem receptissimæ sunt causarum differentia, quarū neutri τὸ φθόρον πῶς subiici r. ctè potest. Primaria enim causa non est, quoniam morbus ipse permanet, nec ipsa à corpore separatur. Sed neque continens causa dici potest, quoniam magna ex parte aliunde adest quod nocet, quemadmodum in iis videre est, qui à rabioso cane sunt demorsi. Quòd si neque primaria neque continens causa fuerit, utique neque perfecta seu finem per se constituens, neque adiuuans causa dici poterit. Quòd si τὸ φθόρον πῶς in nullo causarum genere locare possumus, consequitur certè ut neque omnino causam esse fateamur. Hisce hoc modo dictis constitutisque, esse vocabula quædam quæ in se non habeant partes rerum significatrices, sed iuxta simplicem ac nudam pronuntiationem effectas, concedendum est. Verùm planè perpauca, nedum omnia, talem nancisci conditionem existimandum est. Neque enim πῶς in hoc nomine, φθόρον πῶς, perinde atque in reliquis exemplis vocum partes, enuntiarur, sed longè principem obtinet significationem. Nam quemadmodum φθόρον, id est, corruptionis, nomen mutationem in peius significat, sic & hoc verbum, πῶς, i. facere, ita accipiendum est, ut nihil ampliùs ex eo quod dictionem φθόρον sibi adiunctam habeat declarer,

fitq; vox penitus non significans id quod omnes palam audiunt, atq; aded similes voci, sitire, sitim, vt ita dicam, habere significati. Quod si dat sano ex corruptione morbum contingere, concedunt utiq; vim in huiusmodi verbo *πικρί* subesse: siquidem aliquid est, quod corruptionem efficiat. *Omne autem quod aliquid efficit, per singulas causas ostenditur que corporibus subiiciuntur, idque tam in lethali- bus venenis, quam iis que corporibus ingeruntur. At qualencunque causam ad causarum differentias propositas reduci oportere asserunt. Falluntur autem & hac in parte, quoniam haud exactam diuisionem proposuere. Qui verò se Dogmaticos profitentur, causam hanc esse dicunt partim præparantem, partim continentem, vt inguinum vlcus & inguinariam febrim, & que tum cause finem & effectum per se præstanti assistat, tum etiam ab eadem separetur, vt à fractis præcipitatio. In summa quoties quidpiam luapte natura causa fuerit, nec vlla causarum diuisione comprehenditur, vitiosum est, neq; cause ascribitur eorum que idem genus sortiuntur. Sed quod *εὐδαιμονία* causa sit, tum ex ipso nomine deprehenditur, tum & apertius ex iis que contingunt ostenditur. Nam post impressum à venenata bestia ictum, quam, quæso, aliam arbitrantur mali causam, quam vim ipsam
 ab anti-

ab animante profectam & illapsum in cor-
 pora virus? quando quidem neq; frigus, neq;
 æstus, neque excisionem, neq; cruditatem
 neq; aliud quicquam simile causari possunt.
 Quoniã verò etiã causarũ differẽtiis gaudẽt,
 & aliquas continentes, alias primarias seu e-
 uidentes appellat: ipsis dicendũ, utroq; isto-
 rum modorũ causam esse. Ac evidens quidẽ
 dicetur, quòd effectum præcedat & corporis
 substantiã præoccupet: continens verò, quòd
 morbis præsentibus etiam ipsa adsit, hãcque
 remota, itidem recedant simul & semel quæ-
 cum ipsa euenerãt. Sed de his hæctenus. Sta-
 tuendum itaque corruptricem seu mortife-
 ram illam vim intrinsecus manifestissimam
 esse causam, hũncq; veluti principem scopũ
 nobis proponendum esse. Itcirco antequam
 irruant morbi, variis modis certandum est,
 vsque dum vis tota corporibus excutiatur.
 Modò enim qua parte intrò subierit, eã re-
 uocari oportet, modò retineri & quasi coër-
 ceci circa partem quampiam, præsertimque
 ignobilẽ, priusquam altius irrepens viscera
 tentet: aliã deniq; pernicies eius eluẽda re-
 tundendãve est, siquidem iam ipsa membra
 peruaserit. Cum primũ igitur hausto ve-
 neno vehemens succedit inflammatio, cre-
 bris vomitionibus excludendum id est: sin-
 tetu morsũve impressum est, scarificatione,

affixis cucurbitulis, suctu & carnis scalpello facta circinatione: interdum etiam extremæ partis amputatione euocatur. Retinetur vero atque cohibetur, infusis enematis & impositis medicamentis acribus: hæc simul utique virus coercere & eluere possunt. Restinguitur porò & euincitur meracioris vini passivæ potu, aut etiam esu acrium quæ contraria vi polleant. Postremò tandem alui purgatio, sudoris euocatio, & alia quædam in commune, quæ sigillatim demonstrabimus, auxiliantur. Verumenimverò non corruptricem tantùm materiam ceu scopũ, sed & eius magnitudinem ac ipsum quoq; tempus attendere oportet. Etenim ab his remedia quàm maximum discrimen capessunt. A magnitudine quidem, quoniam nonnulla è venenis tam haustis quàm ictu morsivè insuicris præsentia pericula *constandi* vim habent, alia putredines altiores aut magis superficiarias excitant: alia dolores aut vehementiores aut leuiores cient, alia denique incommoda magis minúsve infestantia invehunt. Quamobrem oportet quæ grauius periculum afferunt, valentioribus auxiliis oppugnare: quæ contra minús infesta sunt, mitioribus. Quippe absurdum fuerit in grauioribus malis, segnioribus medicamentis, si ita contingat, uti, atque adeò hominem in discrimen

discrimen adducere: in minoribus verò, precipiti violentaque curatione frustra corpus excarnificare. Est & in promptu quæ à tempore desumitur indicatio: sunt enim quæ presentem ac subitanam perniciem inferunt, alia verò non nisi temporis spatio, sed modò longiore, modò breuiore nocent. Itaque in acutis quidem, festinanter multa simul auxilia representari oportet, reliquis, tardiùs. Hisce artis quãdam ceu formulam abũde cõplexi sumus: reliquum est, vt ad particularia singillatim exponenda progrediamur.

Signa rabiosi canis, eorumque qui ab eo demorsi fuerint. CAP. I.

DE rabidi canis morſu tractatum aliis iccirco præpoſuimus, quòd id animal, vt frequens & homini familiare eſt, ita & rabie sæpenumerò prehenditur, indeque perit, & ab eo ſibi cauere difficile eſt: hinc tamen periculum ineuitabile hominẽ manet, niſi multis iſſque cõuenientibus vtatur auxilijs. Plerũque verò canis in rabiem agitur per flagrantiffimos æſtus, ac interdũ etiam per ſauiffima frigora. Rabie autem correptus, & potum & etiam auerſatur, largã ſpumãtẽque pituitam naribus & ore proicit, toruum ac ſolito triftiùs intuetur,

Vv.

in omnes æquè bestias hominésque irruit, ac omnes passim tã familiares quàm ignotos mordet: neque tamen protinus aliud quicquam graue, quàm ex vulnere dolorem infert: at deinceps morbum ab aquæ metu, hydrophobiam Græcis appellatum, inuehit. Hunc comitantur cõuulsiones ac totius corporis rubores, præsertimque faciei, cum exudatione & languore quodam. Ex hoc mali genere correptis sunt qui lucis splendorem refugiant, alij assiduo dolorum cruciatu cõficiuntur. Neque desunt qui canum more latratus edant, & obuios quosque dentibus appetant, morsuq; suo alios simili morbo inficiant. Ex iis porro qui in eiusmodi morbũ incurrissent, nullũ seruaturũ scimus: tantũmodo ex historiis vnum aut alterũ euasisse accepimus. Enimuerò EVdemus superstitem quendam euasisse narrat. Themisonem etiã aliqui demorsum in hunc affectum incidisse, ac nihilominus seruaturũ asserunt: alij cùm ab amici aquæ metu cruciati latere; cuius commiserescerebat, vix vnquam discederet, illique alacriter omne præstaret officium, similem contraxisse affectum: attamen post multos tandem cruciatus euasisse. Est igitur hoc genus morbi miserrimum, & curatu perquàm difficile: sed à quo tamen, prius quàm ipso tentarentur, demorsos haud paucos ipsi

cos ipsi vindicauimus, & complures itidem
ab aliis medicis conseruatos nouimus.

Morsus rabidi canis particularia remedia.

CAP. II.

RATIO medēdi quādam communis est,
qua vtendū. in iis omnibus qui à viru-
lenta quauis bestia demorsi fuerint, altera iis
peculiaris quos rabiosus canis momorderit:
quæ nonnullis quidē maximè prodesse con-
sueuit, aliis verò est inutilis, quibus scilicet
iam ex lōgo tempore morsus illatus fuerit.
Hanc nos medēdi rationem priore loco
exponemus: deinde & communem illā cur-
sū perstringemus. Cancros itaque fluuiati-
les igni è vitis albæ sarmentis cremare o-
portet, & cinerem eorum quā minutissimē
tritum habere reconditum: pariter & gen-
tianæ radicem tusam cribratāque reponere.
Quoties autē canis rabiosus alicui mor-
sum intulerit, in quaternos meraci vini cya-
thos bina cineris cārorū cochlearia, vnūq;
gētianæ, cōiiciātur: ac vbi in polētæ dilutio-
ris modū subacta remistāq; fuerint, quatri-
duo bibātur. Cū igitur primo statim vul-
neris inflēti tēpore hoc medicamētū exhi-
bebit, in hūc p̄p̄inabitur modū. Quòd si ab
illato morsu duo trēsve dies intercesserint,
dū curationē aggrediemur, duplum quoque

V̄y. ij.

triplicemve ponderis eius quod ab initio retulimus exhibebimus. Efficacissimum quidem hoc est aduersus rabioforum morsus auxilium, quod etiam vnicum nonnullis satis ad salutem fuit, quoque cum fiducia vtilicet: attamen quod firmitus contra periculum, vt videtur, inuitabile, muniamur, nihil quicquam obstat, quominus & aliis vtamur auxiliis. Sed & inhumanos quantumuis frustra remediorum tolerare cruciatus satius multo fuerit, quam per inertiam negligentiamve in discrimen adduci. Neq; verò tantoperè metuenda in demorsis à rabioso cane maiuscula vulnera, quantoperè minora, usq; similia quæ per leuem scarificationem fieri solita sunt: quippe maiori vulnere copiosior sanguis confertim emanans virulenti liquoris nonnihil simul & semel exhaurire potest: id quod minori vulnere fieri nequit. Quin & à maioribus abscedentes carnes quamprimum auferri, ac ipsa quoque labia acie scalpelli circumscribi oportet: prehensa autem hamulo vossellave caro amputanda. In vtrisque autem partes veluti circulo vulnus ambientes vulnusculis altioribus circumscribenda: sic enim copiosiore vacuato sanguine cauebitur, ne virus intrò sese inferat intrudatve. Quin & affixa eum multa flamma curbitula, maximo fuerit adiumento ad veneni

neni vim exoluendam. Sed contra virulentos ictus vltio omnium expeditissimum est auxilium: vt enim ignis, qua præ cæteris omnibus pollet efficacia, virus ipsum euincit penitusq; ferri prohibet, ita & pars ignem experta, futurę deinceps curationi non mediocre iacit fundamentum, dum diutius vlcerata permanet: quã ob causam etiã exinde accuratè animaduertèdum, vt ne, cum excider crusta, celerius quàm par est vlceris orã coëant coalescantve. Quin si fieri potest, magnam partem statim præfinitique temporis vlcerationes quantumuis inflammatione obsessas atque sordidas prorogari conuenit. Id commodè præstabit inditum iis salsamentum, itemque syluestre allium detritum: similiter & cepæ, ac imprimis liquor Cyrenæicus, aut qui Medicus Parthicusve appellatur. Tritici quoque grana tam mansa quàm minimè mansa imponantur: hæc enim dum humore concepto turgescunt, vulnera dilatant. Neque desunt qui commanducata eiusmodi grana arbitrentur à mandentium ieiunio vim aliquam asciscere, quæ veneno repugnet: verum id certum non est. Tempestiuus tamen eorum vsus minimè contemnendus est. At si, quod sæpenumerò accidit, ante quadraginta dies coëant committanturque cicatrices, manus ope refricandæ,

V v. iij.

seu carnem scalpello circinando & amputando : seu etiam, si libuerit, iterum inurendo. Transacto verò stato præfinitoque tempore, & permittendum ut vlcera cicatrice obducantur, & pars tota emplastro quod è sale conficitur comprehendenda: tandèmq; paucis post diebus, & sinapisimus adhibendus est.

De vitulus ratione demorsorum à cane rabioso.

CAP. III.

TALIA quidem sunt morsus rabiosi canis particularia remedia. Eam verò vitus rationè institui par est, quæ potissimum veneno aduersetur, ut ipsius vires hebetet restinguatque, ac simul etiam arceat, quominus ad intima pernicies illabatur. Et enim assumpta maleficæ qualitatæ penetrationi resistunt. Horum vtrunque commodè præstare potest vini meracioris, passi, lactisque potus: siquidem qui hæc omnia prouidè assumunt, & veneno non parùm obstitunt, & illius omnè acrimoniã obtundunt. Simili modo prodest alliorum, porrorum ceparumque esus: quippe cum planè difficulter conficiantur, vixque aboleantur. Nam dies cõplurculos eorum qualitates remanèt, tandiùq; à vi mortifera neque euincuntur illa neque immutantur, sed contrà hanc ipsã suapte natura superant. Ad hoc ipsum valet antidotorum
 vltus, ac

vsus, ac theriacæ præsertim, tum eius quæ
 Elyptoria, tum etiam eius quæ Mithridatia
 dicitur, necnon & alius cuiusvis, quæ quidē
 è compluribus constet aromatis: quippe a-
 romata omnia agrè suas tum qualitates tum
 substantias permutant, atque adeò integris
 viribus diutiùs in corporibus retinentur. Vi-
 ctus igitur ratio hoc modo se habet. Illud
 porro nosse oportet, pauorem aquæ non sta-
 to præfinitoque tempore solitum inuadere.
 Cùm enim vtplurimùm ad quadragesimū
 vsque diem differri consueuerit, neglectis
 tamen quibusdā post semestre, imò etiā post
 annum, superuenisse obseruauimus. Sunt &
 qui narrent, nonnullos post septenniū eo af-
 fectu correptos fuisse. Ac inter initia quidē
 ea demorsorū à cane rabioso debet esse cu-
 ratio, quam antè retulimus. Verūenimuerò
 si illa antè memorata auxilia primis diebus
 quacunque ex causa prætermittā fuerint, a-
 lienum deinceps erit, & carnē scalpro circi-
 nare, & vtionē experiri. Nec enim ampliùs
 quod iā intrò illapsū fuerit istis auxiliis satis
 euocare possis. Nulla utique tum esset illorum
 occasio aut utilitas, sed frustra corpora do-
 loribus cruciarētur. Proinde alia curationis
 ineunda ratio: nimirum imperanda purga-
 tio, quæ, dum corpus agitando ipsius habi-
 tum transmutat, magnum affert adiumentū.

V v. iiij.

Commodè verò vsurpari poterit hiera quæ colocyinthidem recipit: itémq; lac schiston, quippe quod simul & deiectionē moliri potest, & contemperandi vim habet. Cibi itidē acres & meraculi potus, quibus vis veneni egregiè retundi potest, quotidie assumi debent. Præter hæc sudores & ante cibum & à cibo eliciendi: quin & dropaces ac sinapismi vniuerso corpori alternatim adhibendi. Attamen elleborismus longè omnium efficacissimum deprehenditur auxilium, quo quidem cum fiducia non semel aut iterum, sed etiam frequentius ante diem quadragesimum, vel post hoc etiam tempus, vti licet. Tantam enim vim habet id genus auxilij, vt nonnulli qui iam aquæ metu prehcebantur, sumpto in ipso morbi insultu elleboro incolumes euaserint. Nam eo malo iam detentos ne ipsum quidem elleborum seruare possit. Hactenus, velut eramus polliciti, curam contra rabiosi canis morsum breui sermone exposuimus. Iã ad reliquos virulentorum animantium morsus ictusve trãscuntés, eorum signa primùm vno contextu trademus, deinde verò communem mendendi rationem, quæ omnibus ex æquo cõueniat, explicabimus. Tandem cursim ea subiiciemus, quæ nonnullos sua proprietate iuuare possunt. Similiter & quæ venena
nullis

nullis prorsum cedant remediis; annotabimus.

De Phalangiis. CAP. IIII.

Is qui à Phalangiis demorsus fuerint, pars affecta rubens ac velut aculeis compuncta conspicitur: ceterum neque intumescit, neque adeò calet, sed contra, quanuis mediocriter rubeat, frigida tamen deprehenditur. Consequuntur verò totius corporis tremor, ac distentiones circa inguina & poplites, conuulsionibus haud absimiles: lumborum dolor & perpetua ad reddendam urinam stimulatio, necnon & eiusdem excernendæ difficultas. Similiter & vniuersa cute frigidus sudor emanat: collacrymant oculi & quodammodo caligant.

De Scolopendra. CAP. V.

SI cui Scolopendra seu Ophioctena morsum intulit, pars per ambitum liuet atque computrescit, interdumque facies similis, at rarius rubra, conspicitur. A morsu ipso exulcerari pars incipit, vlcusque id & graue est & curatu difficile: præterea verò pruritus toto corpore persentiscitur.

De Scorpione. CAP. VI.

IC T A pars à Scorpione quamprimùm inflammatione tentatur, indurescit, rubet, & cum dolore circumquaque distenditur: vicissimque modò exæstuat, modò frigore

prehenditur: dolor itidem qui derepentè accessit, modò remittit, modò intenditur. Comitantur verò sudor, horroris sensus atque tremor. Quin & extremæ corporis partes refrigerant, tument inguina, flatus per sedem erumpunt, surriguntur capilli, accedit decoloratio, dolorque velut ex pungente acu per vniuersam cutem sentitur.

De Pastinaca marina.

CAP. VII.

APASTINACA marina percussis protinùs accidunt pertinaces dolores, assiduæ conuulsiones, lassitudo, languor, & mentis alienatio: posthæc etiam vocis interceptio & oculorum caligo. Ipsa verò pars affecta liuet ac nigrescit per ambitum: quin & vicinæ ita obstupescunt, vt tangentem non sentiant. Illam porrò si quis defricauerit, atra, crassa & graueolens sanies exprimitur.

De Mure Araneo. CAP. VIII.

AMURE Araneo demorsis circa morsum in orbem inflammatio excitatur, nigraque pustula diluta sanie turgens exurgit: proxima verò partes omnes liuent. Rupta pustula depascens succedit vlcus, ei non absimile, quod à serpentium ictibus imprimi solet. His accedunt intestinorum tormina & vrinæ difficultas, corpusque madore frigido diffuit.

De

De Vipera. CAP. IX.

SI quem momordit Vipera, corpus illius intumescit ac vehementer inarescit, subalbidumque colorē concipit. Sanies è vulnere promanat, primùm subpinguis, mox verò eruenta: tandēque pustulæ, quales in ambustis, erumpunt. Accedit hīs vlcus depascēs, quod in proximas partes omnes serpit: nec inodò summam cutem occupat, sed & altiùs intrò subit. Gingivæ quoque cruentantur, & hepar inflāmatione prenditur. His insuper tormina biliosque vomitus accedunt, prætereaque tremor, sopor, vrinae difficultas & frigida exudatio.

De Scytale et Amphibæna.

CAP. X.

CONSIMILIA eueniunt iis qui à Scytale aut Amphibæna demorsū sunt, eadēque ferè auxiliantur: quamobrem genus hoc veneni propriam descriptionem sortitum non est, neque etiam illam exigere visum est.

De Dryina. CAP. XI.

ADRYINA morsis graues vehementēque incidunt dolores, parsque ipsa affecta in pustulas attollitur, è quibus sanies aquosa profunditur. Quinetiam stomachi rosiones terminaque consequuntur.

De Hemorrhoo. CAP. XII.

AB Hemorrhoo demorsis vehementes cruciatus accidunt: quorum continuatio, contracta penitusque frigosa corpora reddit. Ex plaga copiosus cruor effluit, & quacunque alia corporis parte cicatrix vlla fuerit, ea quoque sanguis emanat. Quin & excrementa cruenta reiciuntur, concretumque in grumos sanguinem representant: sic denique affecti sanguinem tum ex pulmone cum tussi, tum etiam vomitione reiciunt, neque iis vlla reperiri medicina potest.

De Dipsade. CAP. XIII.

ADIPSAD E percussos ardor habet intolerabilis, virgetque sitis vsque eò pertinax, vt neque restingui possit, neque vlllo tempore intermitrat. Quin & quantumuis potum ægri ore pleno assatim hauserint, perinde tamen sitiunt, quasi antea potus nihil assumpsissent, proindeque tandem propter assiduam potationem toto corporis habitu similes hydropicis euadunt: hac de causa dipsas, etiam presteris & causi cognominata meruit.

De Natrice. CAP. XIII.

ANATRICE demorsis vulnus dilatatur ampliaturque, simul etiam liuescens. Quin & sanies ex eo copiosa, eaque atra & putida, qualis ab vlcere depascente, manat.

De

De Cenchro. CAP. XV.

CENCHRI morsum, qui quidem viperino similis est, putridum vlcus consequitur, ac vndique diffluunt carnes, quæ prius velut in aqua inter cutem intumuerat. Quin & isti, veterno altoque sopore corripuntur. Iisdem iecur, vesicam & colon intestinum malè affici Erasistratus asserit: siquidè dissectis corporibus isthæc viscera quodammodo corrupta deprehenduntur.

De Ceraſte. CAP. XVI.

ACERASTE demorsis pars in tumorem attollitur, cum duritia & pustularum eruptione. Profluit è plaga sanies, modò atra, modò quadantenus pallida: totus verò corporis habitus fuluescit: ipsum quoque genitale arrigitur, mens labat, & oculis caligo superuenit: tandè que neruorum distensione prehensi commoriuntur.

De Aspide. CAP. XVII.

AB Aspide commorsis vulnus perquam exiguum, quasi ab adacta acu, citra tumorem conspicitur. Sanguis non ita copiosus, inò perpaucus, idè que ater, extillat: ac derepentè acies oculorum hebetatur: totòq; corpore dolor multiplex, sed omnino leuis & non sine voluptate consequitur. Quapropter rectè Nicander cecinit: --at vir perit absque dolore. Color minimè constat, at

potius malignè virescit : accedit exigua stomachi rosio: frons assiduè reuellit: palpebræ sine sensu conuiuent, veluti vrgente somno : atque inter hæc vix interposito die triente mors ipsaprehendit.

De Basilisco seu Regulo. CAP. XVIII.

ERASISTRATVS, in libro qui de medicaminibus ac venenis inscribitur, de vocato Basilisco ad verbum ita scribit: Cùm morderit Basiliscus, vulnus ad auri colorem efflauescit, &c. Cæterùm istæ ferè sunt notæ, quæ plerorunquè virulentorum animalium ictus morsusve comitantur. Proinde superest vt ad medendi rationem transeamus : ac primùm communia, quoad eius fieri poterit, curationis præcepta tradamus.

Communis vulnerum à venenatis animalibus inflictorum curatio.

CAP. XIX.

ORIS quidem suctio aduersus quemuis virulenti animalis ictum conuenit. Surgentem verò oportet minimè ieiunum esse, sed & priùs cibum sumpsisse & os vino colluisse, prætereàq; dū vulnus exugit, olei paucillū ore continere. Ipse autem locus spōgia fouendus, deindèq; scarificandus: sed vulnucula altiùs imprimere expedit, quò fœliciùs virosa materies è profundo reuocetur. Verumenimverò carniq; circinatio sectioque, scari-

scarificatione ipsa longè potentiùs opitulantur. Priuatim siquidem hæc duo secum afferunt commoda: vnum, quòd virus è loco tollitur: alterum, quòd eius veneni pars, quæ iam ad interiora peruaserat, cum multo copiosòque sanguine excernitur. At si locus circinationem handquaquam admittat, cucurbitulæ cum largiore flamma affigendæ sunt. Quòd ad vstionem spectat, de ea iam antè inter rabiosorum remedia disseruimus. Si verò iceta pars, vtpote extrema, sectionem commodè admittat, præsertim in omnium serpentium moribus, vti aspidis, cerastæ similiùmque, ea proculdubiò amputanda est. Porro ceu antè memoratis remediis leniora blâdioraq; meritò censentur, quæ epithemata vocant. Imponatur ergo sarmentitius cinis aut ficulneus, cû lixiuo percolato subactus, addito garo & acri saltamento. Porri quoq; cepe & allia modò quàm minutissimè trita illinatur, modò cremata vulneribus adhibeantur. Iuuant & pulli gallinacei bipartito secti, & protinùs dum maximè calèt percusso loco appliciti. Neque desunt qui iis ceu discordia quadã naturali cû veneno pugnantibus vsi fuerint: verùm in pròptu est eiusce remedij ratio. Gallinæ siquidem calida natura præditæ sunt, argumento quòd deuoratum certissimum virus conficiunt, &

aridissima quæque semina consumunt: interdum & arenas calculosque deuoratos molliunt atque dissoluunt. Itaque animantis ad moti natiuo calore adiuuus spiritus ab icta parte impetum capessens, simul & semel venenum exigit. Neque nos fugit, quid apud Ægyptios in eiusmodi casu fieri soleat. Dum spicas metunt, ollam picis paratam habent, & appensam ollæ fasciam. Tunc enim à serpentibus sibi maximè timentis, tum propter æstuosam anni tempestatem, tum quod opacis abditi cauernis densoque aruorum cespite delitescunt: plurima verò & infestissima è venenatis animalibus Ægyptus in campestribus alere consuevit. Cùm primum ergo quispiam in pede aliâve parte demorsus fuerit, illicò qui adsunt fasciam in ollam picis immittunt, ac semel aut iterum brachium aut crus paulum supra vulnus obligant, & arctissimè duo è præsentibus vndique constringunt, locumque incidentes quâ circumactus est laqueus, picem instillant: vbi verò sat picis infudisse sibi videntur, laqueum resoluunt, & cepas aliâque memorata adhibent. Quin & citra hæc pix liquida cum sale trito ac feruente illita præsentaneo est auxilio, si modò frequentius deinceps innouetur. Similiter & conuenit cedria, itémque sumum caprinum ex vino deco-

decoctum. Sed & locū aceto calente & calamintha in lotio & aqua marina seu acida muria decocta foueri salutare est. Sunt præter hæc etiam emplastra calidissima simul & acerrima, quæ venenum elicere, euincere, ac etiamnum discutere possunt: cuiusmodi sūt quæ ex sale aut nitro, sinapi & canchry componuntur, de quibus deinceps erit agendum. Erasistratus autem non immeritò eos reprehendit, qui incognita remedia in hunc vsum conscripsere: qualia sunt fel elephanti aut crocodili, sanguis ouæque testudinis, aliaque consimilia. Videntur enim literis nõnulla tradidisse, quæ iuuare possint: ista verò sola lectoribus imposuere. Quamobrem talia repudianda sunt: quippe quæ non nisi facultatib⁹ Regis faciliè redimi possint, neque pluribus experimentis fidei faciendæ idoneis comprobari potuerint. Quæ autem ad communem omnium vsum pertinent, quæque paratū facilia sunt, & passim quibuscunque à serpente percussis auxilium ferre queunt, subiungenda videntur. Intubus itaque, erica & astragalus ex aceto pota, contra omnes serpentium morsus auxiliantur. Itidem & asphaltium, ac virentes platanipilulæ in vino diluto coctæ, paliuri decoctū, radix aristolochiæ & cryngij: decoctæ etiam lauri baccæ in cibo sumptæ, piper lar-

X x. j.

gius esitatum, ruta, anethum & cyclaminus: coma porrorum priuatim ex pane, aut allia vel cepæ & salsamentum quàm acerrimum: itémque origani decoctum è vino potum: quinetiam fœniculi, pulegij, calaminthæ porrorumque succus cum melle exsorptus. Et hæc quidem è plantarum genere desumuntur. Quædam verò ab animalibus etiam vtiliter peti solent, veluti cerebella gallinæcorum esitata, & leporinum coagulū ex vino potum: itidem & castorij sextans. Marina quoque testudinis testes assumpti opitulari feruntur. Celebratur & mustela assiccata. Hæc prius exenterata vndiquaque discinditur, ac deinde exiccatur, ex eaque binæ drachmæ cum vino bibuntur. Sed de simplicibus quæ exhiberi solent, hæctenus. Porro conuenit etiam à serpente percussis purgatio per aluum, vti & sudoris euocatio, & copiosa yrinæ excretio. Extant & compositæ quædam potiones, quæ mira remedia polliceri traduntur: vti quæ cõstat ex opij ac myrrhæ singulis obolis, & piperis drachmis duabus. Ea melle excipiuntur, & instar Ægyptiæ fabæ dantur cum vino. Similiter rutæ syluaticæ seminis, melanthij, cumini Æthiopicij, galbani, aristolochij, pares singulorum portiones tritæ & cum cruce succo subactæ digeruntur in pastillos, quorum singuli drachmam

nam pendeant: datur verò ex vini hemina
semisse. Hec aduersus omnes ictus commu-
nia sunt. De peculiaribus contra bestiam v-
namquanque venenatam auxiliis deinceps
agendum.

Curatio à Vespis & apibus morforum.

CAP. XX.

INTER venenatorum ictuum inorsum-
ve notas minimè de vespis & apibus spe-
ciatim differuimus: quòd conspicuæ omni-
bus forent, neque eximium aut notatu di-
gnum quicquã in iis obseruaretur. Inter re-
media tamen & earum meminisse, non abs-
re fuerit. Igitur aduersus apum vel parumq;
ictus prodest imposta malua & hordeacea
farina cum aceto, itèmq; lac ficulneum i-
ctibus instillatum, denique socus ex muria
aquave marina.

Curatio à Phalangijs morforum.

CAP. XXI.

PHALANGIORVM verò moribus
isthac imponere oportet: ficulneum ci-
nerem adiecto sale trito cum vino subacti,
aut radicem syluestris Punica quàm minu-
tissimè contritam, aut aristolochiam cum
hordei farina & aceto subactam. Ulcera au-
tem aqua maris perfundenda, aut melisso-
phylli decocto, ac eiusedè folia illinenda. Por-
rò balneis perquam frequenter vtendum,

XX. ij.

itēque potionibus ē pharmacis proximē sequentibus : abrotoni inquam semine, aniso, aristolochia, cicere syluestri, cumino Æthiopico, baccis cedri tritis, platani cortice, & trifolij herbæ semine: seorsum autem singulorum binas drachmas dare cōuenit cum vini hēmina. Exhibetur & myricæ fructus: similiter & chamæpityos ac viridium compressi pilularum decoctum vino temperatum. Sunt & qui asserant, fluuiatilis cancri expressum cum lacte succum, adiecto apij semine, omnibus quamprimū liberare molestiis.

De Scolopendræ morfu.

CAP. XXII.

SI SCOLOPENDRA morfu vulnus impref-
sit, sal quam tenuissimē tritus ex aceto
vulneri inspergendus, aut ruta syluestris su-
perponenda. Locus acida muria fouendus, &
danda in potu aristolochia cū vino, aut ser-
pyllum, aut calamintha, aut ruta syluestris.

De Scorpionis ictu. CAP. XXIII.

ICTIS à Scorpione præsentissimo est au-
xilium lac ficulneum in vulnera instillatū.
Scorpius etiam ipse qui ictum vibrauit, tri-
tus & percusso loco impositus, sui ipsius ictus
remedium est: idque, vti videtur, natu-
ralis cuiusdam repugnantia ac dissidentia
ratione, quam antipathiam vocant. Præterea
con-

conuenit & scorpius tritus, & cum sale, lini
 semine & althæa herba impositus. Auxilia-
 tur & sulphur ignem minimè expertum, re-
 sina terebinthina exceptum, & emplastri
 modo adhibitum. Similiter & galbanum
 ad splenij formam diductum, itémque cala-
 mintha trita & illita, necnon & cruda hor-
 dei farina cum vino subacta addito ruta de-
 cocto. Iuuat etiamnum semen trifolij herbæ
 tritum ac vulneri iniectum. Et de his qui-
 dem quæ foris admouentur, hæcenus. Ne-
 que verò interim negligendus potionum
 quàm efficacissimarū vsus, quales parantur
 ex aristolochiæ, præsertim corticis, binis
 drachmis cum vino, è gentiana tusa, & pule-
 gio plurimum decocto, tritis itidem lauri
 baccis numero decē, & calamintha in posca
 diu multumque discocta. Valet & cyperis
 cum vino, & ruta eodem modo: sic & lac fi-
 culneum & laser, si affuerit: sin minus, Par-
 thico vtendum succo. Efficax quoque est e-
 potum trifolij semen, necnon & ocimi. Sed
 his omnibus æquipollent frequens balnei
 vsus cum multa iudatione, dilutæque portio.

De Pastinaca marina ielu. CAP. XXIII.

QUAE deinceps à vipera demorsis con-
 ferre dicemus, eadem planè omnia
 & eodem modo percussis à pastinaca mari-
 na conueniunt.

XX. iij.

De marinorum Scorpij Draconisque ictibus.

CAP. XXV.

SVNT & virulenti ictus qui à Dracone Scorpiòque marinis inferuntur: quippe qui acerbissimos dolores, interdum etiam, quanuis raro, nomas [hoc est, de pascentia ulcera] excitent. Hisce absinthij aut salviae, vel sulphuris ex aceto triti potio subuenit. **Q**uin & mullus in longitudinem diffusus & impositus, eorum ictibus remedio est.

De Muri aranei morsu.

CAP. XXVI.

DE MORSIS à mure Araneo splenium è galbano vulnere impositum per se, aut ex aceto tritum auxiliatur: itémque hordeacea farina ex aceto mulso illita. **Q**uin & mus ipse araneus qui morsum intulerit, si diuulsus imponatur, contra ictum suum remedio est. Idem præstat dulcis mali Punici corium decoctum & illitum. Similiter porri cocti & adhibiti, itémque allia contrita, necnon & calidæ muriæ fots. Atque hæc quidem affecto loco imponuntur. Prædest verò potum abrotoni decoctum in vino exhibitum: præterea serpyllum, galbanum & crucea, si in vino diluantur, itémque tenellæ compressi pilulæ cum aceto, cyclaminus ex aceto mulso, & pyrethrum cum vino: denique

que & chamæleontis herbæ radix. Nec de-
sunt qui literarum monumentis tradide-
rint, tritum murem araneum contra suos i-
ctus cōmodè bibi. Quam historiam apud al-
ios inuentam dignam tantummodò cen-
suimus, que annotaretur. Asseuerant etiam
nonnulli vix vlcerari demorsum, nisi mus
araneus pragnans fuerit, ac tùm demum
auxiliari ferunt.

De Vipera morsa. CAP. XXVII.

DE MORSIS à vipera fimum capri-
num vino solutum præsentaneo est au-
xilium: similiter & laurus, abrotonum & gal-
banū splenij loco superiecta, necnō & ori-
ganum viride contritum: itidem pulli galli-
nacei discerpti, ac protinùs vt calēt appliciti:
crui farina vino subacta, radiculae cortex vs-
que eò tusus vt in puluere solutus abeat: scil-
la toita, itémque chamamelum, siquidē te-
rantur: & cruda hordeacea farina ex aceto
mulso subacta: sed locus antè calida fouea-
tur. Et hæc quidem affectæ parti admouen-
tar. Rubus verò intrò sumptus, contra vipe-
rinos ictus in vino prodest. Sunt & qui an-
chusā tenui constantē folio auxiliari prodi-
derunt. Bibuntur & leporini coaguli oboli
terni, & porracei succi dimidiata cotyla in
meto: itémque foliorū melissophylli succus
& syluestris ruta: hæc ipsa quoque in vino

X x. iiij.

propinari debent. Quin & ipsa frequens vini potio iuuat, aliorumque, caparum ac porrorum tenellorum elus, salamentaque acerrima & exquisitissima. Simplicia hæc sunt. Compositum verò medicamentum contra viperarum morsus celebratur, quod è myrrhæ, castorij, piperis, sandarachæ anethique seminis singulorum diuidio constat acetabulo. Hæc omnia in passo Cretico aliove quopiam generoso teruntur. Erasistratus, eo in libro quem de facultatibus inscripsit, complura etiam alia tradidit, quæ ictis à vipera auxilium ferre possunt: [quo in genere sunt gallinarum cerebella in vino pota, & brassicæ satiuæ seminis triti acetabulum eum vino bibitum. Vtile præterea censetur digitum in picem liquidam intingere, ac deinde in vinum demergere, atque hoc tandem potui dare. Et de iis quidem hæcenus, quæ contra viperarum morsus auxiliantur.]

De Amphibæne morsu.

CAP. XXVIII.

DE Amphibæna prius agentes, simul & semel admonuimus, localia remedia eadem ab ipsa percussis adhiberi, quæ contra viperarum morsus descripta fuere.

De morsu Dryini. CAP. XXIX.

ADRYINO ictis conuenit aristolochia cum vino pota, & trifolium herbasimiliter

similiter & assumpta radix asphodeli, & cuiuscunque generis quercus glandes epotæ. Parti verò ictæ ilicis radices tusa & impositæ auxiliantur.

De morfu tum Hæmorrhoidum etiam

Dipsadis. CAP. xxx.

HÆMORRHOI Dipsadísque morfus, hæc immedicabiles, à plerisque præcorum pro deploratis habiti sunt: quamobrem & proprietate quadã iuuantibus contra dipsadem auxiliis destituti fuere. Attamen cõmunia experiri operæpretium fuerit. Protinùs ergo scarificationes vstionésq; adhibendæ: ac siquidem id permittat locus, ad extremorum amputatione deueniendũ est. Deinde verò acria imponenda cataplasinata, quorum sæpenuerò meminimus. Deprehendi etiamnum acres cibos, potissimùm verò salamenta, vsui esse. Quin & meri potio balneaque iuuant: sed hæc continuò post ictum, ac subinde breuibus ex interuallis vsurpanda sunt, priusquam sese morbus patefecerit: quo semel oborto ne tantillum quidem opis vlla Medici opera conferre potis est. In ictu Hæmorrhoidum eadem illa cõmunia profunt. At localia descripta comperimus, in dipsadis quidem morfu, portulacæ folia trita cum aceto, & polentam, ac rubi folia trita cum melle, plantaginem, hyssopũ, allium

candidum, porrum, rutam & viticam. In hæ-
morrhoi verò morſu, tum eadem hæc, tum
inſuper vitis folia cocta, cum melle trita.
Ipfius quoque hæmorrhoi crematum caput
potui datur, aut allium cum vino. Eſtiantur
& vnaſſæ.

De morſu Natricis. CAP. XXXI.

MORſIS à Natrice confert origanum
tritum aqua ſubactum, itémque cinis è
quercu oleo exceptus, aut ariftoſochiæ cor-
tex radixve minutim contrita, & hordeacea
farina cum aqua & melle coacta & quaſi
colliquefacta. Bibitur & ariftoſochiæ drach-
mæ binæ in dilutæ potionis aut poſcæ cya-
this binis: aut marrubij ſuccus, aut alteru-
rius decoctum cum vino. Fauus item recens
cum aceto exhibetur.

De Cenchridij morſu. CAP. XXXII.

MORſIS à Cēchridio auxiliatur lactu-
cæ ſemen cum lini ſemine cataplaſma-
tis in modum applicitum, itémque thymbra,
ſylueſtris ruta, & ſerpyllū cum aſphodelo tri-
tum. Dantur verò protinūs in potu centaurij
radicis drachmæ binæ cum ternis vini cya-
this, aut ariftoſochiæ radix eodem modo.
Similiter & naſturtium ac gentiana.

De morſu Ceraſtæ. CAP. XXXIII.

ACERASTE & aſpide ictis cita ſuc-
currit extremæ partis amputatio. Quare
ſine

sine mora totam partem istam resecare oportet, aut certè tū partes affectas, tum & iis vicinas scalpello confestim circuncidere. Tandem verò reliquæ cauteriis exiccandæ: siquidem horum animalium virus basilisci veneno simile est.

De morfu Aspidis.

CAP. XXXIII.

IC T I S ab Aspide eadem quæ aduersum Icerastæ morfus (vti modò scriptum est) accommodanda remedia. Horum enim, vti & basilisci, virus, haud secus atq; taurinus sanguis, spiritum sanguinè que arteriis contentum celerrimè cogit atque coagulat.

De Basilisci morfu. CAP. XXXV.

MO R S I S à Basilisco Erasistratus auxiliari asserit castorij drachmam vnam in vino potam, itidèmq; papaueris succum. Et ictuum quidem morfuūque venenatorum remedia ita se habent.

F I N I S.